

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 545/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **EOS KSI Slovensko, s. r. o.**, Pajštúnska 5, Bratislava, IČO 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, IČO 53 255 739, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Jána Dolejša, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 106/2022 z 25. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 106/2022 z 25. apríla 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplatenia sumy 2 753,01 eur s príslušenstvom od žalovanej fyzickej osoby z titulu dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy – zmluvy o ČSOB spotrebiteľskom úvere zo 4. januára 2013, ktorú uzatvorila žalovaná s právnym predchodcom sťažovateľky Československou obchodnou bankou, a. s. (ďalej len „zmluva“). Okresný súd žalobu zamietol, pretože sťažovateľka nepreukázala platné postúpenie pohľadávky z právneho predchodcu na jej osobu, t. j. splnenie podmienok podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „zákon o bankách“). Sťažovateľka nepreukázala doručenie výzvy adresovanej žalovanej zo strany jej právneho predchodcu, ktorou by právny predchodca (banka) vyzval žalovanú

na úhradu pohľadávky po splatnosti v lehote 15 dní od doručenia výzvy, rovnako nepreukázala zákonnosť zosplatnenia pohľadávky, pričom takýto záväzok musí byť po lehote splatnosti viac ako 90 dní, aby mohlo dôjsť k platnému postúpeniu pohľadávky.

3. Na odvolanie sťažovateľky vec posudzoval Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 9 CoCsp 16/2021 z 27. mája 2021 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Stotožnil sa so záverom okresného súdu o nepreukázaní splnenia zákonných podmienok na predčasné zosplatnenie úveru, okrem toho poukázal na to, že možnosť predčasného zosplatnenia úveru nebola individuálne dojednaná, nachádzala sa v dokumente obchodné podmienky pre ČSOB spotrebiteľské úvery, ktorý nebol žalovanou ani podpísaný, uvedené nemohlo zhojiť ani vyhlásenie žalovanej, že sa s obsahom obchodných podmienok oboznámila. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal síce spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ale nemohol ovplyvniť ich obsah, čo bolo naplnené aj v predmetnej veci.

4. Sťažovateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu dovolaním. Jeho prípustnosť založila na § 420 písm. f), ako aj § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP uviedla, že napadnutý rozsudok je nekonzistentný s doterajšou rozhodovacou praxou krajských súdov, čo zakladá jeho nepredvídateľnosť a aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces na úkor sťažovateľky. Nejednotnosť rozhodovacej praxe súdov spočívala v otázke posúdenia možnosti zosplatnenia úveru v rámci dojednania v zmysle všeobecných obchodných podmienok, keď súdy v skutkovo a právne obdobných prípadoch rozhodujú rôzne, čo výrazne narúša princíp právnej istoty. Okrem toho názor krajského súdu o neplatnosti dojednania zosplatnenia úveru bol podľa sťažovateľky prekvapivý, okresný súd a ani žiadna zo strán sporu uvedený argument v konaní pred súdom prvej inštancie nepoužili.

5. Sťažovateľka ďalej namietala, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu č. k. 3 Cdo 146/2017 z 22. februára 2018: „*Vyššie uvedené základné pojmy zmluvy o spotrebiteľskom úvere vymedzuje článok I. Obchodných podmienok pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a.s., fotokópia ktorých je v spise založená na č. l. 17. V súvislosti s tým treba pripomenúť, že podľa Rozsudku zmluva o úvere nemusí byť uzatvorená v jedinom dokumente.*“ Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či je platné dojednanie zmluvných strán o možnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dlhu pre neplnenie dohodnutých splátok, ak je uvedené v rámci všeobecných obchodných podmienok, ktoré nie sú zmluvnými stranami podpísané, avšak zároveň zmluvné strany v zmluve vlastnoručnými podpismi potvrdili a prehlásili, že sa s nimi oboznámili a zaviazali sa ich dodržiavať. Podľa názoru sťažovateľky dojednanie predčasného zosplatnenia úveru bolo platné, obchodné podmienky tvorili neoddeliteľnú súčasť zmluvy, žalovaná svojím podpisom potvrdila, že sa oboznámila a súhlasila aj s obsahom obchodných podmienok. Odvolací súd ani neaplikoval § 506 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), ktorý obsahuje oprávnenie veriteľa odstúpiť od zmluvy o úvere a žiadať dlžníka o vrátenie dlžnej sumy s úrokmi, ak je dlžník v omeškaní s vrátením viac než dvoch splátok alebo jednej splátky po dobu dlhšie ako tri mesiace.

6. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté.

7. K dovolaciemu dôvodu spočívajúcemu v existencii vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uviedol, že obsah spisu nedáva podklad na jeho existenciu, rozsudok odvolacieho súdu

nie je prekvapivý, odvolací súd nepostupoval nepredvídateľne. V prejednávanej veci bol podstatný záver o neplatnosti postúpenia pohľadávky pôvodného veriteľa na sťažovateľku. Odvolací súd neaplikoval iný právny predpis ani iné ustanovenia daného právneho predpisu ako súd prvej inštancie. Záver odvolacieho súdu o neplatnosti dojednania predčasnej splatnosti úveru nemal rozhodujúci vplyv na výsledok sporu, pretože odvolací súd potvrdil ako vecne správny záver súdu prvej inštancie o neplatnosti postúpenia pohľadávky na sťažovateľku a nepreukázaní platného zosplatnenia úveru. Názor o neplatnosti samotného dojednania predčasného splatenia predstavoval len ďalší dôvod, pre ktorý bolo možné žalobu zamietnuť. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal aj na rozhodnutie R 56/2012, v ktorom vyslovil názor, že ak sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie z pohľadu dovtedajšieho konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým a taký postup súdu nie je odňatím možnosti realizovať procesné oprávnenia účastníka konania. Vzhľadom na záver o neexistencii vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP bolo dovolanie v tejto časti odmietnuté ako procesne neprípustné.

8. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu dovolací súd uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na viacerých právnych záveroch (nepreukázanie individuálneho dojednania predčasnej splatnosti úveru, nepreukázanie platného postúpenia pohľadávky a platného zosplatnenia úveru), sťažovateľka namieta nesprávnosť len jedného z týchto dôvodov, prípadné konštatovanie nesprávnosti namietaného právneho záveru by v konečnom dôsledku nemalo vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu ako takého. Zmenu rozhodnutia odvolacieho súdu by sťažovateľka mohla dosiahnuť len namietaním všetkých dôvodov, pre ktoré nebolo jej žalobe vyhovené. V tomto prípade by posúdenie namietanej dovolacej otázky malo len akademický význam. Ani námietka sťažovateľky o neaplikácii § 506 Obchodného zákonníka nebola posúdená ako relevantná, pretože sťažovateľka ju neformulovala už v podanom odvolaní, odvolací súd sa ňou preto ani nemohol zaoberať. Z uvedených dôvodov dovolací súd odmietol podané dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. f) CSP pre nesprávne vymedzenie dovolacieho dôvodu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Proti napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Rozsudok odvolacieho súdu bol založený iba na jednom právnom dôvode, ktorý bol navyše prekvapivý a sťažovateľka na neho ani nemala možnosť reagovať. Odvolací súd prekvapivým spôsobom skúmal platnosť dojednania predčasnej splatnosti úveru, pričom nereagoval na argumenty sťažovateľky formulované v odvolaní, žiadnym spôsobom nezdôvodnil neprihliadanie na preukazovanie doručenia výziev pre žalovaných. Nemožno preto súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že rozsudok odvolacieho súdu nebol prekvapivý, tento záver nie je ústavne udržateľný. Názor dovolacieho súdu o tom, že sťažovateľka mala použitie § 506 Obchodného zákonníka formulovať už v odvolaní, vyznieva alibisticky. Sťažovateľka ďalej poukazuje na zásadu *iura novit curia*, z ktorej možno vyvodiť, že súd nie je viazaný právnym posúdením uvedeným stranou sporu s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 196/2009 z 22. septembra 2010.

b) Odmietnutie dovolania najvyšším súdom je postavené na formálnych dôvodoch, dovolací súd sa odmietol zaoberať materiálne námietkami sťažovateľky, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku vydania uznesenia najvyššieho súdu, ktoré je nedostatočne odôvodnené, formalistické a neodpovedá na jej dovolacie námietky.

11. Ústavný súd poukazuje na to, že odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 196/2023), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

12. Odvolací súd konštatoval vecnú správnosť rozsudku súdu prvej inštancie (ods. 8 rozsudku odvolacieho súdu), pričom v ods. 5 poukázal na právne závery súdu prvej inštancie o tom, že sťažovateľka nepreukázala doručenie výzvy adresovanej žalovanej v zmysle § 92 ods. 8 prvej vety zákona o bankách a nepreukázala ani zákonnosť zosplatnenia pohľadávky žalovanej. V nasledujúcom ods. 6 odvolací súd doplnil svoj právny názor o neplatnom dojednaní možnosti predčasného zosplatnenia úveru.

13. Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu sa nezakladal iba na právnom názore o neplatnom dojednaní možnosti predčasného zosplatnenia úveru, ale výslovne aproboval aj závery súdu prvej inštancie, z čoho vyplýva, že k odmietnutiu žaloby sťažovateľky došlo na základe viacerých právnych dôvodov.

14. Sťažovateľka v podanom dovolaní namietala iba posúdenie odvolacieho súdu v otázke neplatnosti dojednania možnosti predčasnej splatnosti úveru, čo malo zakladať dôvodnosť a prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie.

15. Ústavný súd považuje za akceptovateľný záver dovolacieho súdu vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, teda že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na novom právnom posúdení, ale závery konštatované súdom prvej inštancie ako vecne správne potvrdil a navyše vyjadril vlastný právny názor k platnosti dojednania možnosti predčasného splatenia úveru, a preto nemožno súhlasiť s námietkou sťažovateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na odlišných právnych záveroch ako rozsudok súdu prvej inštancie, čo by malo zakladať jeho prekvapivosť.

16. Z rovnakej premisy možno následne vychádzať aj pri posudzovaní záverov dovolacieho súdu vzťahujúcich sa na namietané nesprávne právne posúdenie. Ak sťažovateľka namieta správnosť iba jedného právneho záveru odvolacieho súdu smerujúceho vecne k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie a ostatné necháva nepovšimnuté, nemôže jej prípadné vyhovieť dovolacej námietke priniesť priaznivejšie rozhodnutie v spore, pretože meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní sťažovateľky nezáviselo len od ňou neskôr formulovanej dovolacej právnej otázky, ale

bolo založené aj na ďalších záveroch vyplývajúcich z rozhodnutia okresného súdu, ktoré sťažovateľka v podanom dovolaní nenapadla a nespochybnila.

17. Námiетка sťažovateľky o neprihliadaní odvolacieho súdu na obsah jej odvolania je námietkou smerujúcou proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorá nebola sťažovateľkou v podanom dovolaní formulovaná, preto sa ňou dovolací súd ani nemohol zaoberať.

18. K záveru najvyššieho súdu, že sťažovateľka v podanom odvolaní nenamietala použitie § 506 Obchodného zákonníka, a preto sa touto námietkou odvolací súd ani dovolací súd nemohli zaoberať, ústavný súd uvádza, že nebol dôvod žiadať od sťažovateľky namietanie použitia § 506 Obchodného zákonníka už v odvolaní, ak súd prvej inštancie neriešil prípadnú neplatnosť dojednania predčasnej splatnosti úveru. Avšak vzhľadom na § 52 ods. 2 poslednej vety Občianskeho zákonníka (Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.) je táto námiетка, zohľadňujúc materiálnu ochranu základných práv sťažovateľky, bez právneho významu.

19. Sťažovateľka v dovolaní pri dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP poukazovala aj na rozdielnosť praxe odvolacích súdov pri otázke platnosti dojednania predčasnej splatnosti úveru v rámci všeobecných obchodných podmienok, čo malo podľa jej názoru výrazne narušiť princíp právnej istoty a v tomto dôsledku mal byť rozsudok odvolacieho súdu nepredvídateľný, k čomu dovolací súd neuviedol žiadne stanovisko. V princípe by rozhodnutia odvolacích súdov mali vychádzať z ustálenej praxe dovolacieho súdu, resp. judikatúry vyšších súdnych autorít. Ak odvolací súd v konkrétnom prípade rozhodne o určitej právnej otázke inak ako iný odvolací súd v obdobnom prípade, je na účely dovolania potrebné posúdiť, či nie je založený dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, t. j. či sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, neodklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, resp. či právna otázka riešená odvolacím súdom nebola vyriešená, resp. tu existuje rozdielnosť v praxi dovolacieho súdu. Primárne teda ide o otázku právneho posúdenia, ktoré nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ako najvyšší súd opakovane judikuje (porov. R 24/2017, IV. ÚS 438/2022), ale možno uvažovať len o dovolacom dôvode pre nesprávne právne posúdenie. Sťažovateľka tento dovolací dôvod s rovnakou právnou otázkou aj formulovala a v jej prípade sa s touto časťou dovolania najvyšší súd vysporiadal ústavne konformným spôsobom (porov. ods. 16 tohto uznesenia). Ústavný súd dodáva, že pre sporovú stranu je zmyslom a účelom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku dosiahnutie takého rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré je pre ňu priaznivejšie ako dovolaním napadnuté rozhodnutie. Ak dovolací súd neposkytol výslovnú odpoveď na dovolaciu otázku podľa § 432 CSP z dôvodu, že by jeho záver v tejto otázke nemal žiaden vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, nedošlo tým k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

20. Ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou opravnou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva a jeho zásah je žiaduci len v prípade, ak výklad a aplikácia podústavného práva všeobecnými súdmi, sú zjavne excesívne a svojou intenzitou a následkami predstavujú zásah do označeného základného práva, resp. sú v extrémnom nesúlade so všeobecnou požiadavkou spravodlivosti (IV. ÚS 156/2021, IV. ÚS 150/2021, IV. ÚS 233/2020).

21. Keďže ústavný súd neposúdil závery najvyššieho súdu ako nedostatočne odôvodnené, resp. formalistické, dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, a ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

22. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu